

วัสดุศาสตร์และเทคโนโลยี กับ คุณภาพชีวิตมนุษย์

วัสดุกับพัฒนาการของอารยธรรมมนุษย์	1
วัสดุศาสตร์และเทคโนโลยี : ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาประเทศ	2
วัสดุศาสตร์และเทคโนโลยี : ผลกระทบต่อชีวิตและสังคม	3
สุขภาพ : มายืดอายุ ... ด้วยวัสดุและอุปกรณ์ทางการแพทย์	3
สิ่งแวดล้อม : แนวโน้มที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในศตวรรษหน้า	4
พลังงาน : บังคับขับเคลื่อนชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม	5
ยานยนต์ : กินน้ำมันน้อยลง และ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น	6
กีฬา : สู่สุดยอดของการแข่งขัน	8
อิเล็กทรอนิกส์ : เล็กลงและสมรรถนะสูงขึ้น	8
โทรคมนาคม : รวดเร็ว และ ร้อนแรง (ไปได้ไกล ๆ)	9
อุตสาหกรรมแห่งอนาคต : สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน	9

ประเด็นสำคัญโดยสรุป	10
โอกาสและภัยคุกคาม- เรายากเห็นประเทศไทยในปี 2020 เป็นอย่างไร	10
เรียนรู้วัสดุศาสตร์ ใน 5 นาที	11
วัสดุรู้ตัว .... ที่น่าจับตามอง	13

วัสดุฉลาด (Smart Materials)	13
วัสดุนาโน (Nanophase Materials)	14
พลาสติกวิศวกรรม (Engineering Plastics)	14
ไคติน-ไคโตซาน (Chitin-Chitosan)	15
แอควาเน็กซ์เซรามิกส์ (Advanced Ceramics)	16

แหล่งข้อมูลทางด้านวัสดุศาสตร์และเทคโนโลยี	17

เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับเซรามิกส์

บทนำ	18
เซรามิกส์เชิงอุตสาหกรรมและวัสดุพิเศษ	21
ประวัติความเป็นมา	21
วัสดุพิเศษ	21
กระบวนการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์เซรามิกส์	25
Plastic Forming	25
การหล่อแบบ	25
การอัดแห้ง	26
การขึ้นรูปโดยการหลอมเหลวแล้วเทลงแบบ	26
กระบวนการเผาผลิตภัณฑ์เซรามิกส์	27
เตาเผาเป็นครั้งคราว	27
เตาชนิดหมุน	27
เตาที่เผาต่อเนื่องกันตลอดเวลา	27

ผลิตภัณฑ์เซรามิกส์	29
เบญจรงค์ไทย ไครว่า 5 สี ?	37

โพลิเมอร์สำร่นำรู้และประโยชน์การใช้งาน

โพลิเมอร์คืออะไร ? ... “ทำไมพบทุกหนแห่ง”	41
กำเนิดโพลิเมอร์ ? ... ธรรมชาติสร้างมา มันสมองสร้างขึ้นหรือค้นพบโดยบังเอิญ	42
เจาะลึกโพลิเมอร์.. วิชาการนำรู้	45
โพลิเมอร์เคมีพื้นฐาน	49
โพลิเมอร์ไร้เซชั่น : กระบวนการสังเคราะห์โพลิเมอร์	49
โครงสร้างของโพลิเมอร์โมเลกุล	50
การจัดเรียงตัวของโครงสร้างโพลิเมอร์	51
โพลิเมอร์ผสม	51
โคโพลิเมอร์และเทอร์โพลิเมอร์	52
สมบัติและลักษณะเฉพาะของโพลิเมอร์	53
■ พลาสติก ... นวัตกรรมแห่งสหัสวรรษ	53
ประเภทของพลาสติก	55
เทคโนโลยีพลาสติก	56
พลาสติกกับสิ่งแวดล้อม	57
บรรจุดักแห่งพลาสติกในชีวิตประจำวัน	59
แหล่งความรู้คู่ความสุข	63

เทคโนโลยีพื้นฐาน

บทนำ	68
ชนิดของยางและการใช้งาน	68
ยางธรรมชาติ	68
ยางสังเคราะห์	70
การเปรียบเทียบสมบัติของยางคงรูประหว่างยางธรรมชาติและยางสังเคราะห์	75
กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง	76
การออกสูตรยาง	76
การบดยางให้เนื้อ	79
การผสมยางกับสารเคมี	79
การขึ้นรูปยาง	80
การทำให้ยางคงรูป	81
การทดสอบปฏิกิริยาของรูป	83
เทคนิคการทำให้ยางคงรูป	83
■ การทดสอบ	83
การทดสอบคุณภาพของยางดิบ	83
การทดสอบสมบัติในกระบวนการผลิต	83
การทดสอบสมบัติของยางคงรูป	84
■ หน่วยงานที่ทำงานวิจัยและ/หรือให้บริการด้านยางในประเทศไทย	84

เมื่อกล่าวถึง "วัสดุศาสตร์" คงจะมีหลายท่านที่เคยได้ยินมาบ้าง หรืออาจไม่เคยได้ยินมาก่อนเลย ทั้งๆ ที่วัสดุศาสตร์เป็นศาสตร์พื้นฐานและมีความสำคัญ ต่ออุตสาหกรรมแทบทุกประเภท ตั้งแต่อดีตที่ผ่านมา มนุษย์ได้ใช้วัสดุเพื่อการดำรงชีพ ในชีวิตประจำวัน จนกระทั่งในปัจจุบันที่วัสดุได้ถูกนำมาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการ ความสะดวกสบายของมนุษย์เอง และได้ถูกนำมาเป็นเครื่องมือที่สำคัญอันหนึ่งในการแข่งขัน ทางด้านการค้าและเศรษฐกิจ

ที่ผ่านมา การเรียนการสอนด้านวัสดุศาสตร์ในสถาบันการศึกษาในประเทศ มีอยู่ในวงจำกัดและค่อนข้างแพร่หลายน้อย เป็นเรื่องน่ายินดีอย่างหนึ่งที่ว่า ปัจจุบันมีแนวโน้มที่วัสดุศาสตร์จะได้รับความสนใจและนิยมแพร่หลายมากกว่าเดิม โดยพิจารณาจากการที่สถาบันการศึกษาหลายแห่งเปิดหลักสูตรวัสดุศาสตร์เพื่อผลิตบุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถทางวัสดุศาสตร์ เพื่อการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีของตนเองและ เพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมทางด้านวัสดุของประเทศในการที่จะยกระดับขีดความสามารถ ในการพึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยี

ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (เอ็มเทค) ในฐานะหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ ในการดำเนินการเสริมสร้างความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีวัสดุของประเทศ ได้จัดอบรม วัสดุศาสตร์ศึกษา ครั้งที่ 1 เรื่อง ความรู้เบื้องต้นด้านวัสดุ ขึ้น จำนวน 3 รุ่น รุ่นละ 100 ท่าน โดยการอบรมครั้งนี้จะเน้นความรู้พื้นฐานทางด้านวัสดุศาสตร์ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และชี้ให้เห็นความสำคัญของวัสดุศาสตร์ให้กับครูแนะแนวและครูสอนวิทยาศาสตร์ ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนการสอน และแนะแนวทางการศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อไป

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการอบรมดังกล่าว โดยมีนักวิจัยของเอ็มเทค 4 ท่าน คือ ดร.บัญชา ธนบุญสมบัติ ดร.ภาวดี อังควัฒนะ ดร.วรรณิ์ ฉิมศิริกุล และ ดร.พงษ์ธร แซ่อยู่ เป็นผู้เขียนขึ้น ผมในฐานะของผู้อำนวยความสะดวกของศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ ขอขอบคุณในความอุตสาหะพยายามในการเรียบเรียงของนักวิจัยทั้ง 4 ท่านในครั้งนี้ และมีความยินดีอย่างยิ่งที่จะเผยแพร่หนังสือที่มีประโยชน์เล่มนี้สู่สาธารณชน โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้ประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีวัสดุที่มีประโยชน์ เช่นนี้อีกในโอกาสต่อไป

เลขที่

๒๖๕-๑๙

๗๗๑

2543

เลขทะเบียน

9525

วันที่

7 / ๗.๗.๙3

00๒๗-๔๒๖๐

ดร. ปิทธิพรณ์ พันธุ์ปรยางค์

ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ
สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

กองงานเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์

๒๗ พ.ย. 2543